

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อีสระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๑/๒๕๕๒

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งความเห็นของกลุ่มความซึ่งโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้ บังคับแก้คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้ส่งความเห็นของกลุ่มความในคดีแพ่ง ซึ่งโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก้คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมายังศาลรัฐธรรมนูญ * เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตาม มาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อโต้แย้ง ดังนี้

ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ย. ๕๕๐๕/๒๕๕๑ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท วิสด้า แลนด์ จำกัด ที่ ๑ นายชาติรี บุญดีเจริญ ที่ ๒ เป็นจำเลย ขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ร่วมกันชำระหนี้เงินกู้เป็นเงิน ๒๖๒,๕๖๘,๖๖๔.๓๒ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี จากต้นเงิน ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระแก่โจทก์เสร็จ

จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ทุกข้อ ในส่วนที่เกี่ยวกับการคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี ของต้นเงินนับแต่วันฟ้องนั้น จำเลยที่ ๑ ต่อสู้ว่าอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวเกินอัตราที่ระบุไว้ในสัญญาและเกินกว่าอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ต่อมา จำเลยที่ ๑ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ มีใจความว่า เนื่องจากคำให้การของจำเลยยังขาดตกบกพร่องไม่ครบถ้วนในประเด็นเรื่องที่โจทก์ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี และประกาศอัตราดอกเบี้ยสูงสุด ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จำเลยจึงขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การ โดยเพิ่มข้อความในคำให้การเดิมเป็นข้อ ๖ ดังนี้

“ข้อ ๖ จำเลยขอกราบเรียนว่า ตามสัญญากู้เงินที่โจทก์อ้างระบุให้โจทก์คิดดอกเบี้ยได้ตามประกาศที่โจทก์กำหนดเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี และอัตราสูงสุดร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยขณะทำสัญญาโจทก์กำหนดดอกเบี้ยไว้ในอัตราร้อยละ ๑๒.๒๕ ต่อปี โดยโจทก์อ้างประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของโจทก์ ซึ่งตามประกาศดังกล่าวของโจทก์

* ส่งมาตามหนังสือศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ที่ ยธ ๐๒๔๑/๑๗๑๘๕ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

โจทก์มีสิทธิกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เอง โดยโจทก์อ้างว่าปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งอาศัยอำนาจในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ การที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้โจทก์ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี หรือประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ย สูงสุดที่เรียกเก็บจากลูกค้าหรือประชาชนโดยทั่วไปได้เอง ถือว่าเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย เพราะพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้ ไม่ได้ให้อำนาจธนาคาร แห่งประเทศไทย กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยได้เอง ประกาศดังกล่าว จึงถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งการประกาศอัตราดอกเบี้ยไม่ว่าจะเป็นประกาศของธนาคาร แห่งประเทศไทย หรือประกาศของโจทก์ก็ดี เป็นประกาศที่ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปที่เป็นลูกค้าจะต้อง ปฏิบัติตามนั้น ประชาชนซึ่งเป็นลูกค้ามีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองในฐานะเป็นผู้บริโภคตามกฎหมาย การประกาศอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือของโจทก์ก็ตามอาศัยพระราชบัญญัติการ ธนาคารพาณิชย์ ฯ จะต้องมืองค์กรซึ่งมีตัวแทนของผู้บริโภคให้ความเห็นชอบจึงจะชอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญ แต่ปรากฏว่าประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือประกาศของโจทก์ในเรื่องอัตราดอกเบี้ยดังกล่าว ไม่มีการดำเนินการตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ จึงไม่สามารถนำประกาศดังกล่าวของโจทก์มาคิดอัตราดอกเบี้ยกับจำเลยได้ และ ประกาศอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ก็เป็นเรื่องที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ย่อมตกเป็นโมฆะ”

หลังจากนั้น จำเลยที่ ๑ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลว่า ตามที่จำเลยที่ ๑ ได้โต้แย้งไว้ในคำให้การ ที่แก้ไขเพิ่มเติมว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยก็ดี ประกาศธนาคารพาณิชย์หรือประกาศของโจทก์ ก็ดี ซึ่งเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ใช้บังคับกับบุคคลหรือประชาชนโดยทั่วไปไม่มีองค์การอิสระที่มี ตัวแทนผู้บริโภคให้ความเห็นชอบ จึงเป็นการขัดต่อมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น จำเลยที่ ๑ ขอให้ศาลส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พิจารณาแล้ว ตามคำร้องดังกล่าวมีประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ และประกาศของโจทก์เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยสูงสุด ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๗ หรือไม่

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า การร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องดังกล่าว เป็นไปตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่

รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการ พิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้ พิจารณาวินิจฉัย” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใด ของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

จะเห็นได้ว่า ตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ศาลหรือคู่ความมีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ถ้ายัง ไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น คำว่า “กฎหมาย” ที่กล่าวถึงในบท บัญญัติดังกล่าวหมายถึงพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดที่ตราขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังที่ผู้ทำคำวินิจฉัยนี้ได้วินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยของตนที่ ๔/๒๕๕๒ ดังนั้น ตามนัยของ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลหรือคู่ความจึงมีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดซึ่งศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฉะนั้น การที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศนาคารแห่งประเทศไทย และ ประกาศของโจทก์ดังกล่าวข้างต้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ จึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๖๔ และ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุนี้ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. อิศสระ นิตินันท์ประภาส

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ